

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripisana se pisma tiskaju po 5 nov. svaki rodnik. Oglasi od 8 redakah stoje 60 ml. za svaki rodnik više 5 ml. ili u slučaju opetovanja u pogledu na upravnost. Novci se štite poštarskom neuplatom (as-signe postale) na administraciju „Naša Sloga“. Ina, prosimo i naj-bližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje u vrijeme, neka to javi odgovorničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvama napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slegom rastu male stvari, a sloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtika na olovo arku.

Dopisi se novčadaju ako se i uotiskaju.

Nabijlogovani listovi se neprimaju. Prodajna a poštarnom stoje 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 3/4, i 1 za polgodino. Istan cerevina više poštarna.

Na malo jedan broj 5 nov.

Uredništvo i administracija nalazi se u Via Carlotta br. 28.

Istarski sabor.

VII. sjednica dne 1. oktobra 1888.

(Dalje.)

§ 8. Renoviranje i putno odštoto doznadnju su po predpostavljanih ustanovah iz ovih istih zakladah i u kojih se plaćaju svjetovni učitelji, osim u slučaju, da obstaro posebno naklado ili posebnih obzova pojedinih osoba ili korporacijah.

§ 9. Obzova proklamacije iz doznad važnih propisih javnih činovnikah, da doprinjanja za isplđivanje remuneracijah i za putno odštoto predviđeno ovim zakonom, neimaju već valjanosti.

§ 10. Vjorouđiteljem stalno imenovanim, prije nego stupi u život naredni zakon, nemože biti imanjona plaća, koju mu doznad uživati; a tako se nudiira nit u njihova prava, zadobijena glode na umrlavovnjog. Njihova obzova pako glode poduđavanja može se promanjiti po propisih ovoga zakona (§§ 2. B. i G.).

§ 11. Ovan zakon stupa u život početkom suznano godišne sezakvidno proglašenoj itogom. Ministar bugetovnja i nastavio ina ga dati izvršiti. — Za st. Zamlić progovori obdnatio hrvatski:

Visoki sabori!

Sa pravim zadovoljstvom pozdravljam ovu zakonsku osnovu glode urednja katohatske službe. Nije tomu uskok, što se knni tim donoklo odštotoi trud, što ga imaju svedenioi poduđavaju u školi, nego je uskok poglaviti, što se tim vjorouduku priznanje važnost u školskoj obuci u svojoj mjeti, nego je to do sada bivalo; to kaže, da se i državnoli i narodni povrduđu donoklo na put, koji su bili skoro zapustili i znomarili; uvidiše, da za tomolji i pomođu vjero sumo može se odgojiti valjanli ljudli i pravli državljannah. Orkveno oblasti u prvom su redu pozvano na sumo, da nadziru, nego, da i uredno vjorouđu podniku. Predmnojavaju, da nije zakon državni stvarer bez audjlovanja onli, koji su pozvani, da ravnanju orkvom, audiu, da nije niti ova zakonska osnovu uđinjenn bez savlđivanja pravirah vrhovnih ovo pokrajnje. Akoprom znam, da su svedenioi i doknad po mogućnosti vršili to togotnu službu ovoga svotoga kvanja, pripravno i drugovoljno i bez svako odštoto, to ipak rado vidim, da se na predloženom zakonskom osnovom donoklo nagraditi taj trud; pa zato usvajaju predlog školskog odbora, preporuđam vis. saboru, da ovu zakonsku osnovu primiti izvoli za podlogu spoicjalno razprave, kod koje si pridržajem predložiti nekoju izpravku.

Iza njega progovori pošt. dr. Volarić, također hrvatski:

Znat. dr. Volarić: Visoki sabori! Ne sumo kod nas nego i u ostalih pokrajnih carstva jadikuju se, da pučke škole sve to više nazaduju i da neodgovaraju onim radam, koje se u nje postavljalo uvadjajuđ novo školsko zakone počom od god. 1863., to svi i posvuda u tomu su složni, da je pučka škola, koliko se barem sudoredno strane tiče, bila mnogo bolja prije nego li je danas.

Kad je tomu tako, odovidno je, da temelj, postavljen cietomu školskomu sustavu i zakonodavstvu, počom od godino 1868. neodgovara našim potrebam.

Poduka kod djeteta mora da počmo oplomnjanjavanjem arca, što se nada bez vjere, i a početka koristnije je i razložiđo uplivati više na ardeo nego li na um njegov. Prije temelj poduke u pučkih školah bio je vjorouduk; oko njega sve se vrtilo, i isti učitelji bili su uslovanli opetovati a djecom ono, što bi vjorouđitelj tumačio; a sad je sve obratno; vjorouduk je više nuzagredno predmet, to do pred malo vremena, i to do jedne odluke ces. kr. ministarstva, bilo je slučaj, gdje bi dječak prečmo u viši razred i nedovoljnim napred-

kota u vjorouduku. Doznaduju se vjorouduku prema drugim predmetom vodinom po dva samo snca na tjedan u svakom razredu, pa se u današnjih školah poduđava al se nuzgaja, jer koji bi htio uzgajati bez vjere, taj ili nuzgaja ili slabo uzgaja.

S predloženim zakonom uđinit će se nošto, al iz daloka ne onoliko, koliko bi bilo potrobito. Do sada po zakonu dušni su bili isključivo svi dušobrižnici, izim nekotjih malih iznimka, poduđavati u vjorouduku u pučkih školah, što je odovidno skopdano sa mnogimi potažkođim. Dušobrižnici zapriedoni ili zabavljenti drugimi poslovli, nisu mogli rodovito poduđavati ljocu u vjori, stoga nije se postigao onaj napredak, koji se može postiti rodovitimi učitelji.

Skraino je vrijeme, da se donokli tomu svo to vodom podvljanju novoga narađaju; potrobito je, da se što više i što rodovitlje uvado u našo pučku školu vjorouduku. Kako rekoh, po predloženom zakonu mođe se mnogo toga dostignut, jer kod nas n. pr. nego se dobit posebnoga vjorouđitelja sa stalnom plaćom nego u Malom Lođnju, a možabit sa nagradom u jednom ili drugom gradliu, i tim mođe bit naugo pomoćna i poboljšana stvar vjorouduka, al svakako držeo se onoga; boljo lita nego ništa, glasovali su za zakon.

Nu sudim se, da se orkvi dođieno biakupom noda više upliva kod imenovanja istih vjorouđitelja, što vod sama narav stvari zahtijeva, jer orkva ima pravo ovjediošiti se, da svatko njeolu nauk nepokvaton prodava, i bez njeolna poslanstva nije takodjer nitko vlastan uplđiti se i poduđavati vjorouduku, i drugo strano isti obstarajli školski zakon, akoprom viedija u mnogih tođnih pravo orkvo, pripuđio je do sada isključivo uplvi i nadziranje vjorouduka sumim biakupom.

Svatanko odoklivo sum, da će nekoja gospoda članovi ova visoko kuće, koji bi bili mi prvom mjestu pozvani po svoim položaju, da brano pravu orkvo, to koji bi svojom ugledom i uplivom oili mogli više koriatiti sumom predlogu, bit priuđeni ovdje, al kad oili nelma, držao sum za svoju dužnost o predmetu koju rođi, da kao svedenio, u koliko više možem, koristim i doprinosom ovako svetoj i po ljudstvo koriatnoj stvari.

Za vrijeme tih govora, govoro zastupnici vodino glasno medju sobom, dođim se negdo izpod dvoranu nabitj bašo.

U podrobnoj razpravi kod § 1. i 2. predlaže Dr. Gambini, da se u § 1. mođe njeosto 18 urah 20, a u § 2. mjesto 25 urah 30., obrazlažu to tim, da se ovim zakonom vjorouđitelji izjednađu učiteljem u pravli, nek se daklo izjednađu i u dužnostih.

Pošt. Zamlić rođu: Nobi imao ništa proti tomu, da se uzmo za temelj 20 mjesto 18 ura, nego samo pod uvjetom, ako se u pojedinih razrodih povedu broj ura za poduđavanje vjorouduka — osobito u viših razredih, to jest u 5. i 6. školskoj godini.

Pošt. Spindić rođu hrvatski: Poslije današnjo izjavo preavjetloga predsjednika, koju je i slavna većina odobrvala, i pošto nije zastupnik e. kr. vlade obnaša, da na tu izjavu lita primjeti, mi a nešo strano nobi imali imati nikakva obzira na nikoga vođ govoritli izključivo hrvatski; al pošto je predsjednik našega kluba vođ preavjetli talijanski, i da mo razumije predlagatelj dr. Gambini, ređi ću svoju talijanski. (Cim je počeo govoriti talijanski, kikiitali su kod vođine: O! bravo!) A rekao je, da se nobi imalo primiti predloga dr. Gambini-a nit u § 1. nit 2. U § 1. noradi se o tom koliko urah ima vjorouđitelj poduđavati, nego o tom, gdje se ima ustanoviti mjesto vjorouđitelja. Nek se dopusti, da se ovaj ustanovi, gdje ima u mjestih 9 razredah. Negovorim, kako vidite u prilog

slavsko strano, jer nolina nijednoga mjestu u Istri, gdje bi bilo 9 razredah sa slavskim naukovnim jezikom. U § 2. nuk se ostavi broj 25 urah na tjedan, jer koliko je govorniku poznato, mođe po novli osnovah nit učitelji biti obvezani na više od 25 urah, ili pak nek se rođu, da su vjorouđitelji obvezani na toliko urah, na koliko su i učitelji.

Dr. Laginja pita za razjašnjanje, je li preavjetom biakupu ovdje u Poruđu bio dostavljen dnevi rod današnje svjedio, pošto je isti biakup pođotkom zajednja bio izjavio, da će kojef i kojef vjednici dođi, u koliko mu poslavi deputato. Pr a d u d n i k potvrdi bodjadami „sana altro“, pa ka dnevi rod bio priobden proavli biakupu.

Zastup. dr. Gambini voli nad, da je on predložio u § 1. mjesto 18 urah 20 u okonoidkih razlogah, da se nit: ustrojli mjesto stalnoga vjorouđitelja u stalnom plaćom sumo onđu, gdje ima 30 urah vjorouduka. Dra. Laginja odgovara, da se ovo broji; vlada da je tako predložila. Ostaje kod svojli prodlogah.

Zast. vitez Babudor je zato, da ostano kako je predložila e. kr. vlada i poprimiti školski odbor.

Zast. Spindić molli prodjednika, da izvoli dati glasovati posebio oba spomenuta §§, jer će on za 20 urah u § 1. glasovati li okonoidkih razlogah, a mođe glasovati za 30 urah u § 2., jer mođe drugi učitelji imati više od 25 urah, i jer je pravno, da se izjednađu, kolli u pravli toll u dužnostih. Ako se nada ustanoviti broja urah, nek se rođu, da u vjorouđitelji obvezani na toliko urah, na koliko su obvezani i učitelji.

Zast. dr. Gambini pristaje na ovo pođiođnje; potreba, da se §§. posebio glasuju, predtaje; § 2. promanjuje se u amisu zadnjih riedih Spindićevih po nuplanom predlogu dra. Cimplottli-a.

Kod § 3. odstavka drugoga predlaže zastupnik Zamlić: „Pravo podiođionju tih mjestih pripada zemaljskomu školskomu viedu sporazumno sa zemaljskim odborom i sa orkvenom oblastju, kojoj pripada pravo prezentacije;“ to zagovara svoj predlog aličediđmi riedli:

Ad § 3. K ovom paragrafu imani posebio izpravak. Orkva ima pravo i dužnost nadzirati vjorouduku. To joj pravo primato državni zakon, a orkveni propis i zakonli to zahtijevaju; zato bi orkvenoj oblasti pripadalo pravo, postavljati vjorouđitelje, i ja bi to najvolio u nas vjajoti. Budući imati pokrajnja ta nagrado podati iz vlastitih dohodakoh, i buduć se i u drugih pokrajnjah popustilo od stroglh propisah, želim, da pokrajniska uprava ima kod tog namjedenja neki upliv, koji bi se mogao tim vršiti, da se najprije potraži unenjo duhovno oblasti i prema tomu, da imenovanoj siledi: zato postavljam predlog: „Pravo podiođionja vjorouđiteljskih službah pripada pokrajniskom školskom viedu, i sporazumno sa zemaljskim odborom i sa orkvenom oblastju, kojoj pripada pravo prezentacije.“ (kao zemaljskomu odboru glode učitelja).

Zast. dr. Laginja predlaže, da se u odstavku prvom istoga §. metno mjesto riedih „scuola determinata“ riedli „scuole determinate“, jer amiso zakona jima biti taj, da vjorouđitelj bude namjosten za ovo školo u istom mjestu, n. pr. za mušku i za žensku pučku školu, za takozvano građanske škole, za delavske (obrtno) teđaje, koji bi obstojali itd.

Zastup. dr. Gambini govori proti obim predlogom.

Zast. vitez Babudor govori također proti opazajuđ glode predloga dr. Laginja, da se nobi ni službe moglo raspisati, kad bi se isti primio.

Zast. dr. Laginja odvrađa razliuču obđirnjo svoj predlog i trdedi, da po našli zakonli može u istom mjestu biti više neodvisnih pučkih škola, kao n. pr. najobidnije: muška i ženska.

Znat. dr. Volarić zagovara prodlogu Zamlića i Laginjo volod: Podupiram prodlog g. Laginjo, da se u prvot stavli mjesto za jednu ustanovu školu, postavli za ustanovu školo, jer ako uzummo zakon, knošto treba, u njegovo odoklopnosti i ako imamo prod ođni § 1., u kojomu se voli, da se vjorouđitelj sa stanovnom plaćom nemože imenovati, ako u dođieno školi nolma najmanje 20 sati na tjedan, to postavio zakon luxoran i gubl avu svoju vjajnost, budući u Istri nolmanio školu sa 10 razredih, gdje bi se daklo predavno vjorouduku 30 sati, pa tako po zakonu amjom nedobivamo nit jednoga vjorouđitelja na stanovnom plaćom. Ja sum bio i zato, da u prvom paragrafu ostano 18 sati, a ne 20 sati, lako je ovaj visoki sabor odlučio i ja protivno glasovao, al da se i rođu 18 sati, držeo se izjavo g. Gambini-a, da u jednom mjestu, gdje ima muška i ženska škola, vjorouđitelj mora bit imenovovan sumo za jednu ili drugu ustanovu školu, to avjedno nemoamo mjestu u Istri, gdje bi se vjorouduku u jednoj ili drugoj školi, napose uzetaj, prodavao 18 sati na tjedan, so tako ni tad nobi imali nit jednoga vjorouđitelja sa stanovnom plaćom, ako se na primo prodlog g. Laginjo, po kojom viedli školi: muška i ženska, itd. ujedno uzeti, dođilo bi po kojega vjorouđitelja sa stanovnom plaćom.

Podupiram također prodlog g. Zamlića, jer kako sum prije spomenuto, sum narav stvari zahtijeva, da se da biakupom prvot i odlučno riedu u imenovnanju vjorouđitelja, knošto je to do sada bivalo i njim po naravskom, orkvenomu i doznad također po državnomu zakonu pripadalo.

Zastup. Spindić podupiro prodlog koji Laginja voli Zamlić i voli, da se prosti predlogu dra. Laginjo nije navelo nijednoga razloga do li onoga pošt. Babudora, da se tobos nobi moglo raspisati službe, dođim bi se moglo rođi posve ilnko, da se otvara natječaj za vjorouđitelja koji kod muške toll kod ženske pučke škole, roelimo u Poruđu, Cresu, Puli itd. On je za rođoni prodlog tim više, što bi, knošto je malo prije rekao poštovani Volarić, naredni zakon — br u koliko se tiče stalnih vjorouđiteljah sa stalnom plaćom — bio pozvo izlđan; pošto mi u cietoj pokrajnji nolmanio školo sa 10 razredah, u kojoj bi se daklo vjorouduku poduđavano 20 urah na tjedan, da za koju bi se moglo ustrojiti mjesto stalnoga vjorouđitelja sa stalnom plaćom. Glode predloga pođiođvanoga Zamlića spominje govornik §§. 9., 10. i 11. zakona 9. novembra 1874. navedonoga u drugoj stavci § 3., koj se razpravlja. Po onih §§. kotarsko školsko viedu raspisuje natječaj, pobiro prošnje, nastavlja tabelu prosiocah, pošlije ju mjestnom školskom viedu, da rođu svoju i prodra spiso obdnatkom zastupstvu, koje sastavlja ternu prosiocah. Pošto je to učinjeno, obđna vraća spiso kot. školskom viedu, koje jih pošlije zajedno sa prošnjami zemaljskomu odboru, da vrši svojo pravo prezentacije zemaljskomu školskom viedu, kojomu pripada pravo stalnoga imenovnanja. Kako se vidli iz toga, orkvena oblast nobi imala nikakva uticaja, nit nikakava prava kod imenovnanja nit vjorouđiteljah, osim onoga, da bi njezin zastupnik kolli u mjestnom teđi: u kotarskom i zemaljskomu školskom viedu rekao svoju misao — al to je promale, jer kad se radi o vjeri ili imenovnanju vjorouđiteljah, bi morala orkvena oblast imati odlučujuđ glas u stvari, ili bar, da mođe izabrati najlijepu i prezentirati ga na imenovnanje za stanovito mjesto. Državno i pokrajnisko oblasti uticale bi dovoljno kad bi zemaljsko školsko viedu imalo pravo imenovnanja, a zemaljski odbor pravo predložiti trojicu izmed onli, koji su po orkvenih obđitlih

spoločnim proglašeni. Po mojem mnenju, voli govornik, bi crkvena diocezanska oblast morala imati kod imenovanja vjedoručitelja ono pravo, koje ima zomaljski odbor kod imenovanja učitelja.

Iza toga, na predlog dra. B u b b e, bi razprava o §. 3. zaključena, isti §., pošto ga je još izvjestitelj zagovarao i kuću molio, da ga primi, bi po većini primljen.

§§. 4., 5. i 6. primaju se bez razprave.

Zast. Z a m l i ć predložio promjenu §. 7. na sljedeći način: "Remunoracija navršnim vjedoručiteljom neka se izjednači sa plaćom podučitelja. Dušobrižnikom svjetovnim i učiteljom, koji podučavaju vjeronauku, nek se dade remunoracija 60 for. godišnjih za 4 ure na tjedan, za svako doljno 2 ure 80 for. viš. Zomaljska školska oblast, asistivac kotarsku školsku oblast i sporazumno sa zomaljskim odborom ustanovljuju putnu odštetu za ono, koji bi podučavali vjeronauku izvan njihova probavališta". Taj svoj predlog potupra u kratko:

Ad §. 7. I k ovom paragrafu imam svoj izjavak, uslied koga bi sljedeća sasvim nova situacija, koju ću na koncu donesti, a ovdje navodim samo nekoliko riječi na opravdanje. Ovim se spominje, da će se po nekoj tarifi odmorjavati nagrađ. Ja bi rado, da ta tarifa bude u glavnini erta barom ovdje navedena, da se tu razno obilati ili barom razno istačeno školskih obilatih nenatko na dugo, a tim stvar zahtjevu i predugu. Pristojelo bi se, da barom za svaku uru poduku na tjedan, dobija vjedoručitelj 20 for. nagradu na godinu (kako to u Trstu biva), ali s obzirom na skromnost pokravnju predloženo, da bude barom 15 for. nagradu na godinu za svaku uru poduku u tjednu tako, da za 4 anta dobija 60, za 6 anta 80 for. i proni tomu razmjoru dalje, a katkad se u statnom ugradom, da se odlični barom plaću koliko iznaša podučitelja. Za odštetu putku puta, koji čini vjedoručitelj hodajući od svog boravišta do brdi koje škole, nek ustanovi oblast prema predloženoj zakonskoj osnovi. Te li s. prona ovom glaslo ovako (šta):

"Nagrada za posebno vjedoručitelja izjednačuju se sa plaćom podučitelja. Dušobrižnik i svjetovni učitelj dobivaju nagradu za podučavanje vjeronauka do tri sata na tjedan 60 for. i za svaka dva doljna sata poduku na tjedan 80 for. godišnju nagradu. Zomaljska školska vjedo, asistivac kotarsku školsku oblast, ustanovljuju zajedno sa zomaljskim odborom putnu odštetu onim vjedoručiteljom, koji podučavaju izvan svoga boravišta".

Zast. dr. L a g i n j a ja zagovara predlog pošt. Zamiliću oobito tim, da će, ako ovaj predlog primi, imati izvršujuć obilati mnogo manje nego li bi se imalo ako se primi §. 8. onako, kako ga školski odbor predložio.

Izvjestitelj dr. A m o r o s o opaža, da u predlogu Zamiliću razjašnjeno po dru. Laginji, vidil nepovjerenje prema zomaljskom odboru. I kad nobi bilo drugih razlogah, bio bi dostatan taj, da se protiv tomu predlogu. Mišl, da može manjin naći u zakonu dovoljno jaustva protv svim nepravednostim. Tarifa bit će ušifnjana u svoje doba po zomaljskom odboru sporazumno sa zomaljskim školskim vjedom. Kad se nobi sporazumilo te dvio obilati, odlučilo bi ministarstvo nastavu. Nedjelikatno je pokazivati takovo nepovjerenje nosmo prema odboru, koj umira nego i prema budućem. Sad se nemože ustanoviti tarifa, koju treba proučavati promišljeno; treba učiniti izvide o broju. Ministarstvo nije obnašlo, da predloži tarifu, s toga je nepotrebno poticati sada takvo pitanje.

Zast. S p i n d i ć moli predsjednika, da bi dno otvoriti opat razpravu pošto je izvjestitelj pobijao predlog Zamiliću, poduprt manjinom, nočim na što ova nit mislila nije.

Zast. dr. L a g i n j a veli, da kaošto neima on prava tumačiti riječi drugih drugačije, nego li u su glasilo, tako ga neimaju imati nit drugi; te s toga prosvjeduje protiv Amorosovu tumačenju njegovih rieči gleda tarife.

Prosvojli predjednik daje na glasovanju, da li se ima razprava opot otvoriti.

V o š i n a je proti tomu.

§. 7. se prima, kako je predložon po školskom odboru, dočim pada kako bi predložon po g. Zamiliću.

Ostali §§. zakonskoga predloga, kao i naslov primaju se bez razprave, i tako cijeli zakonski predlog u drugom pak u trećom čitanju.

Zast. dr. L a g i n j a veli, da kaošto neima on prava tumačiti riječi drugih drugačije, nego li u su glasilo, tako ga neimaju imati nit drugi; te s toga prosvjeduje protiv Amorosovu tumačenju njegovih rieči gleda tarife.

Zast. dr. L a g i n j a veli, da kaošto neima on prava tumačiti riječi drugih drugačije, nego li u su glasilo, tako ga neimaju imati nit drugi; te s toga prosvjeduje protiv Amorosovu tumačenju njegovih rieči gleda tarife.

Zast. dr. L a g i n j a veli, da kaošto neima on prava tumačiti riječi drugih drugačije, nego li u su glasilo, tako ga neimaju imati nit drugi; te s toga prosvjeduje protiv Amorosovu tumačenju njegovih rieči gleda tarife.

Zastup. dr. A m o r o s o je iz toga naglo iz sabornice pobjegao.

O prošnji dotrdesetio odmarice kućogospodarah iz Sušnjavice i mođajšnjih mjesta h za ustrojionje puđko škole sa rumunjskim naukovnim jezikom u Sušnjavici izvješduju u imo školskoga odbora zast. dr. C o s t a n t i n i. Čita u ološeti došliu prošnju. Ona se poziva na danak 19. temeljnoga državnoga zakona 21. doembra 1807., koji da je ostao mrtvim slovom za Rumuno Ietro. Njih ima po posljednjem brojenju 1662, a ipak neimaju škole uza sav §. 1. pokrajinskoga zakona 80. marča 1870., koj kaže, da se ima škole svagdje ondjo ustrojiti, gdje ima u okružju jedno ure 40 djeca dužno polaziti školu. Ti Rumuni Ietro stanuju u selih Sušnjavici, Brdu, N. vojvasi, Jaaonovici, Lotaju, Grobniku i Pustu. Srodliću njim je Sušnjavica. Za otvorenje takovo škole manjkat će u Ietri učitelj, ali neć će se ga, niko je za potrebu i višo njih, u Bukovini. Noima prosvjetilji, ali došliu obično pripravno su na svaku školu u nadi, da će njim pomoći i visoki odbor poznajući njihovu skromadnu. Rumunsko Ietarsko puđništvo je u prežalostih njih odnošnjih moralnih i ekonomičkih radi pomanjkanja škole. Ipak i oni doprinose kao i svaka druga narodnost k trūkovanju puđko škole. Godina i godno nian Rumuni Ietro, nepoznajuci svojega prava, pitali puđko škole u svojom ministarskom jeziku. Sad je došlo vrijeme, da i oni, nehotiđ vod iivoti u osnevanju i napuštaju, nehotiđ biti smatrani manje nego li drugo narodnost pokravnju, koje su dovoljno obiskrbljenu školom, makogovu što jli po temeljnih državnih zakonih ide. Na temelju svega toga prinu nek pokravnjski odbor Ietovi: 1) izraziti želju, da se u Sušnjavici i po potrebi gdje drugdje otvori puđka škola sa rumunjskim naukovnim jezikom i sa njemačkim kao obvezatnu predmetom; 2) naložiti zomaljskom odboru, da poduzme potrebita kod o. kr. zomaljske škole obilati, da se tu želja sa ovom žurnoću izpunji; 3) da doznadi, obzirum na skromnost obilati, primjerenu podpuru za proviđionju školske uzgred i drugih školskih potreboah. Prošnja je od dana 31. augusta 1888. Na to izvjestitelj čita svoj izvjestaj. Napominju oia, gdje Rumuni u Račko dolini stanuju tvrde, da jli ima po svakom popisu 2200. Noman njim se za parokelo, ali se prvom misli, da su oni potomci kolonijah, koje su bili Rumijani utrovlji izmed Kvarnera i ornegamora. Oni su načivali svoj jezik prou u obkoljoni sa Slavoni i prem jli slaveti "popovci" podučuju kršćanski nauk. Ipak su sadivali na samo svoje jezik, nego nisu nit zatajili svojega pjevnja, i to s toga, što njim se tip puka, koj jli obkoljuje, prilikaše protivim po krvi i jeziku, for imadu dosta obilati i napušeno zamliđu, da se mogu među sobom vjedaati. I jer komadno puka u kolju su u dolakuju, neuprlva moralo na njo ni malo, da bi ga mogli shoditi. Pri svoj stoljetnoj razpukonosti Rumuni Račko dolino svjetosti su se sebi i znadu, da su ljudi razliđi i jače probudjeni nego li oni, koji jli obkoljuje. Njo čudo, da u dobi obdionitoga probudjenja i oni traže školu u svojom jeziku. Obzirajući se na školski odbor pripoznaju u nedolu pravo onomu puku, da se podučuju na bud koji način u svojom jeziku, i to s uzroka, jer postoji i jer podniše torato za pokravnju i školu u prvi novou za državu. Ipak treba razviditi, da li postoji sve što se zahtjeva za ustrojionje škole, da li se ima ustrojiti u Sušnjavici ili gdje drugdje. Izvide treba učiniti pri svih poteškoćah, kojih bi moglo biti, jer nobi bilo takovo, da se jli nobi moglo svladati, i jer poteškoće možda sdručeno sa ustanovom nesamo keristnom, nego i po zakonu opravdanom, noimaju odvratiti ož oživotvorenja iste. S toga svega predložio školski odbor, da se prošnja poduprta i proporuđena izruđi zomaljskom odboru na izvid i susledno predloge zomaljskoj školskoj oblasti. (Konaio sliedi).

Pogled po svietu.

Trat, dno 31. oktobra 1889.

Austro-Ugarsku: U sjednici carevinskoga vjeća od dno 30. t. m. bijaše obavljen izbor dvojice podpredsjednika carevinskoga vjeća. Mjesto prvoga podpredsjednika bijaše izpraznjeno izstupar grofa Klam-Martinića, koji bijaše imenovan članom guspodske

kuće. Prvim podpredsjednikom bijaše imenovan član lievice zastup. O h l a - m e o k i, a drugim podpredsjednikom član českega kluba zastupnik Z o i t - h a m m e r.

U istoj sjednici interpolirao je nar. zast. dr. D. V i t e z i ć cesarsku vladu radi izvješća, koje je izdalo ravnateljstvo redarstva u Trstu o ponašanju uradnika našega lista opisav ga kao plaćona slavenkoga agitatora. Nadaje odgovorio je ministar nauko dr. G a u t s c h na interpelaciju zastupnika I v. N a b e r g o j a u pitanju slovenskih škola u Trstu izjaviv medju ostalim, da će vlada uzeti u obzir prošnju, bude li podnešana od kompetentno strano.

Zadnjih dana govorilo se mnogo, da će se složiti sva tri njemačko-lievičarska kluba carevinskoga vjeća u tom, kako će zajednički postupiti proti većini i sadašnjemu ministarstvu. Do sporazumka nije ipak došlo, jer je svaki klub izabrao posebno predjedništvo.

U ugarskom saboru razpravlja se zakonska osnova o točivarinu na vino, koja bi se imala protognuti i na Hrvatsku i na grad Rioku. Koli hrvatska opozicija, toli zastupstvo grada Rioka protostiva proti toj osnovi, koja bi, kad bi postala zakonom, vriedjala nagodboni zakon, to naniola Hrvatskoj i Rioki silnih škola.

Srbija: Kralj Milan, da ubiđu voliku razjaronost, koja je nastala u čitavoj Srbiji radi različitih reakci izmedju kralja i kraljice, obodaju svomu narodu revielju sadašnjeg ustava. U tu svrhu sazvaio je posebnu komisiju, sastojedu od svih stranaka, a za podpredsjednika imenovao je medju ostalim i opozicionaleo Jovana R i s t i ć a i Savu G r u d i ć a. Za 20. novembra saziviljo kralj veliku narodnu skupštinu, za koju zadaje svoju "kraljevsku rieču, da će se izbori slobodno obaviti. Mi dvojimo, da će kralj timi rodstvu Srba umiriti li čak zadovoljiti.

Grčka: Kralj Gjuro slavi danas svođanim načinom dvadesetpotgodinju svoga vladanja. Čestitaje mu svi vladari a mnogo knezova; pošto je u Atonu, da se kralju poklono i da mu čestitaju.

Rusija: Ruska carska obitelj boravila je ovih dana u Kaukazu, odakle je car čestitao ministru Gjorsu k njegovoj svođonosti prigodom petdesetgodinjskoga njegovog službovanja.

Bugarska: Prošlo suboto otvorio je princ Koburški narodnu skupštinu svedanim načinom. U ovom govoru reče princ, da je knezovina utvrđjena a njojini odnošaji napram ostalim vlastim, da su povoljni.

Njemačka: Cesar Vilim vrativ se iz Italije, pesjako je grad Ham-burg pak kneza Bismarka u Friedriehs-palati. Sada pišu, da se cesar odpođinuti na lovorikah, koje si je pridobio u Beču, Rimu itd.

Jur. Ala lpa ti jo i jedra kako i rumena jabuka, a pametna i mudra kako i žudijaki kralj Salaman.

Fr. Kako njoj je pak imo?

Fr. "Hrvatska Otičonica"

Fr. Sada to kapim.

Fr. Ma da bi roč, da je va Oprtlju tolika žalost?

Jur. Kakova to žalost?

Fr. A voro organi va crkvo miruju kako i va velikom očenu.

Jur. Ča ćeš, kada nisu nego za krompir nutra spravljat.

Fr. Ter da je crkva bogata, da ima kapitali, malini i drugo stvari.

Jur. Ima, ima, ma su organi to kako i staro rečeto.

Različite viesti.

Iz carevinskoga vjeća. Jučer dno 30. t. m. interpolirao je naš narodni zastupnik g. dr. Dinko Vitezović cesarsku vladu radi izvješća, koje je dalo ravnateljstvo redarstva u Trstu o ponašanju našeg urednika g. M. Mandića, okriviv ga medju ostalim podkupljenim slavenkim agitatorom ili puzništvo uz mnogo drugo silnih prikupilo.

U istoj sjednici odgovorio je ministar bogoštvoja i nastavu na interpelaciju narodnog zastupnika g. Ivana Nabergera u pitanju slovenskih škola u gradu Trstu. Ministar je kazao, da imadu Sloveni okolice trčarske 8 puđkih škola, a gleda slovenskih škola u Trstu, da će postupati ministarstvo po zakonu, čim dođu molba od kompetentno strano.

U dodučem broju pregovorili čemo obilati toli o interpelaciji dra. Vitezović, toli ob odgovoru ministra bogoštvoja i nastavu.

Jakov Čouđur. Trčarskoga Slavono, naposao ono u susjednom škodnju zaduđu Jo grada nosreda. Nedolju po nođi izrukoko nalino iz mora bilu mla "dol Sulo" prvo tolo, u kojom upoznaje g. Jakova Čouđura, lezvatnoga nadučitelja-ravnatelja i došlioga rodoljuba iz škodnje. Pokojnik bijaše obdo štovani i ljubljen, a živio je zadovoljno i u najhuljih okolnostih, pak nam je svim jako zagonotkom, kako je nesretak dospio u more, gdje je našno preranu mrt. Vrlomu učitelju i rodoljubu bila dugo medju namim uspomona, a njegove viđu vjodni počaji.

Diocezanske viesti. Gosp. Domitlik Bullo, duh. pomoćnik kod Jezuitah u Trstu; g. Jukov Duris, korinli vkar u Kopru; gosp. Gjuro Pitaćo, duh. pomoćnik kod sv. Antona staroga u Trstu i g. Just Tanauer, duh. pomoćnik u Umagu, imenovani biljali od trčarskoga zastupstva vjedoručitelja na pučkih gradskih škola u Trstu.

Gosp. Ivan Buhignton biljno riečen m vlastitu molbu zašaba lupku konzistorijskoj plaurne, te imenovani subalidom kod Jezuitah u Trstu.

Gosp. Gjuro Pitaćo imenovan je predjednikom gradskoga gimnazija.

Gosp. Bruno Kratziđ imenovan je kancelistom konzult. kurije.

Gosp. Fr. Albertini, mladomisluk, pošao je kao duh. pomoćnik u Bižo.

Mladomisluk g. Ang. Gini pošao je u Kopru kao korinli vkar i duh. pomoćnik.

Gosp. Stjepan Destradl, duh. pomoćnik u Bujnju, stupa privremeno u službu mlru.

Mlada mlša u Dubnskoj, na otoku Krku. Zasluzni naš Franjovali tređoredni slavili su dno 14. t. m. obitoljku svedenost, kojom se ponosi nesamo ujhov rod, već dapsno svatko, koji plemeniti i rodoljubno misli i radi. Toga dana promislo je član franjovalke obitolji č. fra. Stanko Dujmoviđ, redom iz alično Dubašnica, a noćjak pokojnog Oca dra. Josipa Dujmovića.

Naroda navrivilo je taj dan od svih strana našoga otoka u Dubašnicu, da vidi i čuju mladog blagoviestnika, to da prisustvujio riedkoj orkvenoj i narodnoj svečanosti. Prvu nokravu školu darovao je Svedinjemu naš Stanko onom poškožbu i milotom, kakovu taj svet čini zahitjava i koja njemu toli krasno dolikuju.

Pod misom predlikao je naš ljubljani i obdo poznati govornik i član istoga roda č. Otac Stj. Ivandić. Njegov prokrasni govor ostali će bez dvojbe svakomu prisutnomu duboko usadjen u srce.

Sv. misa obavila se što hrvatski, što glagoljski, a pjevanje, koje je za taj dan sastavio i rukovodio č. O. Stj. Ivandić, nije moglo izpasti bolje.

Peslije miso skupilo se mnogobrojao družtvo u rodoljubnoj kući svedarova oca, koja bijaše liopo urošena otioćem, sagovi i drugim uakotom. Po dromom našem nevostu, radi koje da će neki va Gradišću od jada prikaut.

Tako mora bit jako grča al jako lpa. i mladomisluku, tređorednom, slugi Dubaš-

njanskoj, a osobito zdravica našim narodnim prvakom i pobornikom, koju je izradio pred. g. Dragutin Paršić, kanonik sv. Jorinina u Rimu, bijaše burno prihvaćena. Krčki glasnari igrali su za vrijeme objeda medju ostalima i krasno našo pjesmo: „Naprej“, „U boj“, „Oj Banovci“ itd. Na tom imadu govurav zaslugu gosp. V. Kosovel, koji boravi sada medju Vami u Tratu; i koji se je ovdje mnogo trudio podučavaj narodnu glasbu i pjevanje. Iza objeda otvorio je mladomisenik svojom majkom narodni ples.

Zaključujući ovo nekoliko redaka, opetujemo i mi ono, što je bilo često vriednomu O. Stanku zaželjeno, da bi ga Bog pratio na svih njegovih putevih, to svaki njegov korak bio na čast božju, a na korist hrvatskoga nam rođa, kojemu je on častit i vjoran sin.

Kaznena osuda. Siedat će se naši čitatelji, koliko se je praha uveličalo u talijanske novine, kad je dno 28. aprila t. g. bio oduzdan od c. kr. kotarsk. suda u Porodu g. Josip Koraca, župnik u Tratu na mjesec dana stragoga zatvora, što da je uvredilo dva građana u Tratu i osim toga, da je ruglu izvrgnuo u čast sve Talijane i talijansku narodnost. Ujedno utoka podignuta proti tom osudi, obdržavala se ju dno 29. oktobra kod c. kr. tribunala u Rovinju glavna rasprava. Tužitelj g. Viktor Nindorkona zastupao je odvjetnik dr. Marko Costantini, župnika Koraca odvojeno dr. Dukić. Uspjeh rasprave bijaše taj, da je proti Josipu Koracu digne zatvor, to oduzdan na jednoscisnu globu od 60 for.

Ovimu su se dakle provarili oni, koji su se nadali, da će tarsi kupnik morati u zatvor.

Intogu danu obdržavala se je kod istoga eos. kr. suda glavna rasprava proti Eduardu Gudovcu, poznatomu našim čitateljima iz dno, kad je bio u Kneru. O. kr. kotarski sud u Rijalji oduzio ga je na dva mjeseca zatvora i na izgon iz onoga sudbenoga kotara. O. kr. tribunal u Rovinju kao prizvali sud potvrdio je osudu glavo zatvora, a dignu kaznu izgonu. Predmetom bijaše odnošaji u Grišnjanu. Kod ove rasprave konstatiralo se je nadalje, da je Eduard Ouder ove godine bio oduzdan od c. kr. urbarakoga kao delogovannoga suda u Rovinju na mjesec i pol zatvora, što je obilodilo sudcu c. kr. kotarskoga suda u Rijalji.

Iz Zimlja nam se javlja, da je podnesen utok namu proti I. tiolu, gdje je uveličala takozvana talijanska stranka. Proti I. i III. tiolu, gdje su naše obrambeni, nije podnesen utok. Razlog, kojega radi je naša stranka podnesla utok, jest taj, što je izborna komisija pripunila glasovani u I. tiolu po pumomodnih poteriču njih, koji stanuju u obdini i koji nisu bili odasuti. Po zakonu pako nomoga samostalno muškarcu, koji se nalazi u obdini, glasovati po pumomodnih. Od tih glasovali su tvorica za protivno, a jednu za naše kandidato. Osim toga odno je jedan glas kao tutor malodobnoga brada, prom se nije mogao legitimirati, da zastupa malodobnoga brada. Izborna komisija nije nadalje pripustila, da nadležni odn glasa za porozno obdino Zimlja i sv. Ivana, koje su prave o m o b n o bile unešene u izbornu listnu. Ako se navedeno činjenje uvaži, tad bi se izbor I. tiola morao ukinuti, jer nobi bili izabrani kandidati protivno stranke, da se jo strogo pazilo na zakon.

Iz Kanfanara primamo sljedeću vijest: Ovuda govori se, da jo napokon imenovana i učiteljica za našu pučku školu, to da jo ista usposobljena i za hrvatski jezik. Nadamo se dakle, da će naša djeca, koji muška toli ženaka, biti temeljito podučavana u materiaekom jeziku, jer poznaju obo učiteljsko silo naš hrvatski jezik, kojim se služe skoro izključivo svi naši obdinari, napose naša školska mladež.

Preporučamo pako i ovom zgodom gosp. učitelju i novoimenovanoj gospojici učiteljici, da se čuvaju one trojice li čovorioe kanfanarskih ženakaja i samučijavaca, to da vrše neodvisno, točno i marljivo svoju dužnost, sobi na čast a narodu na korist.

Iz Buzeta javljaju nam, da jo obdinsko zastupstvo u posljednjoj sjednici jednoglasno zaključilo, da bude od sada službeni jezik buzetoske obdine hrvatski, što jo pučanstvo, osobite izvanjske, u voliko zadovoljilo.

Osim toga važnoga zaključka, važan bijaše i drugi, da se namu na uspomenu detredesetogodišnjeg slavnog vladanja našeg ocaera i kralja Frana Josipa I. utomelji glasnicu, koja bi nosila provijanjo imo našeg promislivosti vladara i od koje interosi se dleliti kao stipendija jednomu djaku

iz ovo obdino, koji bi ju uživao kroz cijelu gimnaziju i na sveučilištu. Stipendiju su podijelivali bi svi župnici buzetoske obdino.

Kotarski sudac u zatvoru. U tršćanskom listu „Il Cittadino“ od dno 22. oktobra ditanjo pod gornjim naslovom vijest, da jo je kotarski sudac u Porodu gosp. A. Visintini nam prijavo c. kr. tribunala u Rovinju radi neke provare, to da ga je ovaj optužio u tamnicu. Kod njegajda se jo našlo revolver i jedan konop. On da imado suprugu i sedmero djece. Toliko tršćanski list.

Mi smo čekali, da će stogod o tom donesti poročki listić, koji bi morao najboljo znati, što jo na stvari, nu on mudro šuti, a mi znamo znasto. Popitamo se dakle drugdje, koliko jo na gorljivo vijesti istine, to nam bi rečeno, da jo g. Visintini zbilja u zatvoru.

Za gospod Visintini-a znamo dok jo još bio u Podgradu, da jo tamo pomogao ustanoviti talijansko društvo „Concordia“, u koje su stupili nekodji eos. kr. činovnici, koji bijaše do tada u austrialskom „Bratnoo društvu“. Po njegovom odlasku propala jo dođudo „Concordia“, no njezino posliedice dno se i danas, jer izbjogavaju eos. kr. činovnici i sada „Bratnoo društvo“ pravda jo — kako rekomo — neutralno, dakle nije alovonsko, kakovo bi moralo u ovom čisto slovenskom kotaru biti. G. Visintini-a viednju se i imado nekodji Podgradci, no to jo njihova stvar, bilo njim opravdajati biti.

Iz Motovuna nam pišu, da zemaljska junta u Porodu zahtjeva od novoga zastupstva, da sastavi do 12. novembra 1888. obdinski inventar, to da prona inventar porozno obdino Motovun novozabrannomu predsjedniku upravnnoga viedne listu porozno obdino. Na 12. novembra, da dođe g. Ghersina, računarski činovnik u Porodu, da prisustvuje kod predaje. Ovo jo već drugi put u kratko vrijeme, što dno činovnik dolazi u Motovun, prem ga obdina zahtjevala nije. U drugili obdinski molbaju junta, da jim odobroj svojeja činovnika, da razgleda noutredjono račune, ni junta odgovara, da toga nemože učiniti. U Motovunu zastupstvo nomali, a ipak se našjo činovnika.

Slavna junta u Porodu znado najboljo sama, koliko se do radija, da se sastavi inventar koje obdino. Vodi jo dno obdinski u Istri, koji nomaju inventara. Sada no zahtjeva od onoga zastupstva u Motovunu, da sastavi u 10 dana inventar! Svatko unapred zna, da toga obdina za sada učiniti nemože, jer zato do no študija i radnje, kojih ovo zastupstvo, koje jo stopranu nastupilo, nemože odmah izvršiti. Zasto se nije od prijateljima zastupstva zahtjevalo, da prido inventar?

Ako dno 12. novembra dođjo junta činovnik, to neka se predsjedniku onoga upravnnoga vieda za porozno obdino Motovun predaju ono stvar, ravno i ispravu, koje jo primlo sudajni nadležni od prijateljstva, to se odnose na porozno obdino Motovun. To se nalazi popisano u zaplenuku, koji se jo naša sastavio i naša drugo. Inventar se jo sastaviti kad se bude moglo.

Iz Gradišća pišu nam 28. t. m. Na čast „djedovskoj“ kulturi moramo izjaviti, da onaj kod nas duš hlorim korakom napredno. Izvanjski znakovi njezini bili su do sada samo u tulozju, psikanju, žviždavanju i gđerjenju naših narodnjaka, no sada je došlo i do toga, da su pošli naši „nosnjačosi“ i drugim očitijim načinom napadati na naše ljudo. Prošle sriede t. j. 24. oktobra u 8½ sati na vođer navališi su namo nepoznati zlikovci onako po talijansku iz znesudo kamionjem sa jednog broduljaka na našeg kapelana, učitelja i na kapelana Pidsanskoga, kojeg su prva dvojica kući sprovodjali. Dogodilo se to jedno 10 minuta izvan Gradišća na cesti, koja vodi u Pidan. Ranjom no bijaše aredom nitko, jer se jo naša trojica odmah natrag u Gradišće povratila. Tko jo to junako djelo izveo, nije nam do sada poznato, nu toga nije teško pogoditi ako se znade, da su napadnuti naši rodoljubi, čestiti Hrvati. U ostalom bio to tko nu drago, pozivaju se ošite, da jo okusio dobralno hvaljenu kulturu, to da je dozrio za Kopar il Gradišće. Mi kličemo zahvalni njomu i svim njegovim malobrojnim jednodieljivnikom — našim svurinom — živili noćni junaci, na čast i slavu činoj „djedovskoj“ kulturi!

Javljaju nam se iz Krka, da jo ovih danah položio župnički izpit mnogod. g. pop Jakov Diminić, duh. pomoćnik u Vrbiniku sa vrlo dobrim uspjehom, no čemu nu naše čestitko! To jo dno porođa našeg prijatelja na razna tužakanja vrhu slabog stanja našeg svećenstva u onoj skupiji. Veli, da biskupija broji 20 župa i 28 kuracije, a stalno popunjenih jo 0

prvih i jedna od potonjih, ostalo pak 83 župo i kuracije vođjone su po upravljajli. Doseo svećenikah na župničkim izpitom čekaju, da se razpiše natječaj na ta izprijajnaja mjesta, ali toga dočekati nemogu. Taj položaj daje povoda narodu u raznim mjestima, da se ojepeka u stranko i tim podkopava ugled svećenstva, a medju istim svećenstvom nastaju neki neoparouamci i napeti odnošaji. Mi žalimo to dionjono, to poroprućamo, da se na nadležnom mjestu pobrimo, da jih nastane, to da se duhovi umiro. I ona mrvica, koja jo dobačena zakonom o kongruji, znači za sirotu svećenika mnogo, a stalni položaj hrabri ga i podajo mu enago u vrhionju tekih njegovih dužnostih. Što nam pak prijatelj piše, da bi krčki biskupski ordinarjat bio nalozko kojom svećeniku, da odgovori nekodji oblasti talijanski a no svojm uredovnim hrvatskim jezikom, nek nam prošti, što mu no možemo povjorovati.

Iz Zimlja pišu ljubljanskim listovom, da jo tamo to u cijelom Pazinskom i Porodkom kotaru vinskaj ljetina vrlo dobra. Kmet da imado dosta vina ali treba mu novaca. Do detredeset soljaka da čeka na kolodvoru u Kanfanaru s vinom nr pokušaj, to da ga nudjaju izpod cijeno. Svo vrati vina jesu voinnu dobro, jer jo groadjo lopo uzorilo a tetu nije ljetna sušo trpila. Vodiš soljaki, da jo primanjuko pouzdan, jer nisu odobvali toljako dara božjoga. Na koncu pozivajo doplnak trgovca, da dođu i ljetas mnogobrojni u Istru, gdje do naše luvratna lina uterilo nisko cijeno. Tamo pozivu prikjučajjono se mi kmeti, da što vije trgovacah ih nasudjono Kranj, ako Gorjanci i Hrvatsko u našu Istru dođu, gdje do se bez dvojbe zadovoljiti s vinom i otomnu, vino.

Iz Rleko pišu nam obdini no, pišući dno 28. t. m. U odgovorih izmedje austrijskoga vieda i parobrodarskog društva Tloyda u Tratu, radi subvenojje tomu društvu, izposlovaše Madjari, da se ustanovi na Rleci jedno podrvnateljske toga društva. Tim se namjerava podignuti i promaknuti promet i trgovinu u našoj luci, nu dvojnako, da do se to postignuti, jer mndajujo u Tratu promet i trgovina uzprkos tomu, što imate tamo glavno ravnateljstvo i društveno parobrodo. Ročno podrvnateljske imalo jo po ugovoru jur zapadeti svoj rad, ali toga jošto nevidimo, pako bijaše radi tog zatoznanja listopolkano glavno ravnateljstvo u Tratu, koje jo odgovorilo, da se sada izradjaju pravila podrvnateljske, to da jo se ista predložiti viedu na potvrdu. Čekati dno dakle jošto ni taj najnoviji dar gospodarua Madjara.

No nije to najnoviji dar „plomenitu“ našu braću, jer nam jo zaobilježiti još jednoga novijjoga. Madjarska vieda predložila jo nahoru u Pešti zakonsku osnovu o tođarini vina ili o potrošarini na vino. Potratno li ta osnovu zakonom — kao što po svojoj prilici i hoće — povriedaju jo no namo nagodbeni zakon izmedju Hrvatske i Ugarske, vod jo i naš grad u svojoj autonomnih pravili prikradon, a interosi građan Rleko silno otkodoni. Naši građaci oti nastali so u sjednici, da se pogovoro što do i kako će proti tomu „bratskomu“ nastiju ali vodina zaključiti jednostavno, da se pošalje u Peštu deputacijju, koja će po obiljaju kurati za muštarakih vratih, i kojoj će se možda pripraviti u slavnoj Pešti slajnu gostuju, nu oni do se vratiti po svojoj prilici po onoj našoj: „Martin u Zagreb, Martin iz Zagreba.“

Tako će nno opet „ljubezna“ braća čvratu prisustvu na svojoj plomenito radcu, da će nam svo kouti pucati. Ali neka pritišću, progledaj do jednom valjda i oni, koje su časti i slasti za sada zasliepilo.

Bradjar.

Odvjetnici i hrvatski jezik u Dalmaeiji. U „Narodnom Listu“ čitamo: Mi široo cijelo Dalmaeije imamo lipu kitu što bilježnika, što odvjetnika, koji istina, notujujo se od ovog naroda, no na žalost, no služe se uvijek njegovim jezikom. kad jo do prigode. To nam i sami odvjetnici zamjernaju. Nije dosta zvati se rodoljubom, i u načelu zagovarati porabu našega jezika; treba najprvo rodoljubivu dužnost na sobi vršiti, drebja da naši bilježnici i odvjetnici vod počmu svoju posao izključivo voditi u narodnom jeziku, mнарkar ih to izprva stalo i poteškoćdo. U svakom narodu odvjetnici su na prvom redu državniški borba. Narodna samostalnost poglavito jo u rukam odvjetnika, tih zatočnika prava i pravice; a pravo, najprvo vas jo, odvjetnici, čanas djelom obraniti; pravicu najprvo svetuju na svietu, vam jo narodu podišti, vraćajuju nu kroz naša zakonska usta i kroz vašu udžona poru, najprvi znak njegovo duše, najprvo isjavu njegovo mišli, kao što to keza pokojaj Pavlinović — poglavito ratilo praznjete, slobodo, napredka:

jezik i Na čast istih, kazati nam jo, da ovdjo u Splitu ima nekoliko odvjetnika, kao n. pr. Mangor, Bakotić, Došković i Tomaseo, koji vode svo parnice u našem jeziku. Da tako čino svi naši odvjetnici, dalo bi se mnogo laglje i brže čistiiti uredovno pitanjo jezika u sudbenoj stvari. Odvjetnici budite svomu narodu blagoviestnici i zatočnici prava, a no prosti šopkrjajari zabuko; pa će vas narod blagoslivljati i vaše trudo harnoću naplaćivati! (Mi so na ono par naših odvjetnika u Istri nemožemo potužiti, jer oni doista kreću noustrajivo proti hrvatskomu jeziku, no imado zaliboko drugih rodoljuba, koji so u službenom i privatnom dopisivanju nesluže uvjek hrvatskim jezikom. Op. Urod. N. Sl.)

Akademicko društvo Zvonimir u Baču izabralo jo za tokuću godinu na redovitoj glavnoj skupšnici sljedeći odbor: Ivan Palčok, stud. jur. predsjednik; Gajo Bulat, stud. jur. podpredsjednik; Pavlo Stajdukar, stud. mod., prvi tajnik; Stovo Mravak, stud. mod. drugi tajnik; Dragutin Mšok, stud. mod. blagajnik; Ernest Pašker, stud. phil. knjižničar; Ivan Bulić, stud. jur. novinar; Zdravko Mužina, stud. agr. i Jakov Dulčić, stud. mod. odbor. zamjenici.

„Danicu“ kolodur i ljetopisa društva Svetojeronimskoga za proštu godinu 1880. može so dobiti i kod g. Jakova Kiroa, trgovca u Modulinu kod Pula uz otonu od 25 vrb., što našim čitateljima na Puljđđini do znanja stavljamo.

Poziv Vrbničanom!
Vrbničko jo obdinsko zastupstvo zaključilo u sjednici 16. kolovoza tek. god., da se ima sagraditi novi komad puta od Vrbnika do Sv. Nedolje. Potrošak jo po c. kr. gornjuku proradunna na 10,124 for. 30 vrb. Taj potrošak, ako no vas, a to harem veći dno odpašti do no obdino, došlo na obdinaro i porozovniku, jer obdinski dohodol jedva dostaju, da pokrju redoviti upravl potrošak. Sva jo mada dakle obdinskog zastupstva postavljona u uvjajavnosti i podrživostno obdinaro. Rudnju se ima započeti dno 2. prosinca tek. god., da se na taj način provali i detredesetogodišnjicu vladanja Nj. Vol. Frana Josipa I.

Suočinjari! Podpisani od obdinskog zastupstva, da sabiru dobrovoljno prinose, dobro znanu, da je svaki od Vas uvjeron o krajnjoj nuđi, da se sagradi taj komad puta, to Vas u toga pozivlju, da svojom darožljivošću priskočite u pamo rodnom si mjestu i omogućite namuženo djelo. Svakim Vašim darom dokazati čoto Vašu ljubav prema opjevnomu nam Vrbniku i mar za njegov proevat, a ujedno čoto mu so donokle odužiti za sve ono lopp uspomenu, koje Vas uzvuj vežu.

U najnovije so doba provelo već nekoliko koristnih i lipih radnja u Vrbniku. Obdina jo sagradila Kolk u Vrbniku, obdinsku školu u Gorici i Riški, mandrija u Vrbniku, a sad dovršava pučku školu u Riški. Darožljivošću jednog Vrbničana ukrače do se župnu crkvu glavnuu nitarom izpod dlota prošviljonog Rončida i zašumiti do se „Japnanski lok“. Usljed živoj zauzimanju drugog Vrbničana građi vieda lukobran u Drugi, a darožljivošću istoga okičati do se zavjetna crkva skupocjonimi bojadnastimi stakli. Gradnja novog komada puta pruži priliku svakom Vrbničanu, da zasvjedoči svoju harnost prema rodnom si mjestu.

Dobrovoljno prinose primati do podpisani blagajnik.

Vrbnik dno 18. listopada 1888.

Odbor za gradnju puta.
A. Forotić načelnik, predsjednik.
Pop Anton Matanić, dr. D. Trinajstić, blagajnik, tajnik.

Lutritjski brojevi

dno 20. oktobra

Bož	70	68	84	86
Gradao	57	2	30	00
Tomšvar	40	14	20	61

Razpis natječaja.
Razpisejo se služba ravnajućega učitelja III. reda na jednorazrednoj mjolovitoj pučkoj učioni u Šišanu sa talijanskim i hrvatskim nastavnim jezikom, i služba ravnajućega učitelja istu vrstu na jednorazrednoj u Ližanjaju sa hrvatskim naukovnu jezikom a talijanskim kao predmetu. Molitćiji moraju dokazati i usposobljenjo u podučavanju vjeronnuka.
Može noko se želja zakonitijim putem otvoriti o. kr. školu viedu u toku 4 tjednah.
Od c. k. kotarskoga škol. viedn P a l a 14. oktobra 1888.
Predsjednik: Conti m. p.

